

CONSOLIDAREA SECURITĂȚII UNIUNII EUROPENE PRIN INVESTIȚII ÎN PROGRAME DE FORMARE ȘI BURSE ÎN DOMENIILE TEHNOLOGIEI, SĂNĂTĂȚII ȘI AFACERILOR

Chișinău, 2025

Pentru a face față provocărilor emergente într-un mediu global marcat de instabilitate geopolitică, crize sanitare și amenințări hibride, Uniunea Europeană implementează o serie de programe cu impact direct asupra consolidării securității naționale și europene. Obiectivul acestora este crearea unei Uniuni Europene mai inteligente, mai sigure, mai echitabile și mai reziliente, capabile să gestioneze crizele globale și să asigure bunăstarea cetățenilor săi. În acest context, educația joacă un rol important în arhitectura de securitate europeană, fiind considerată o investiție strategică pentru consolidarea rezilienței societale și prevenirea amenințărilor complexe.

EDUCAȚIA – FUNDAMENT AL REZILIENȚEI DEMOCRATICE ȘI AL SECURITĂȚII ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Educația este un instrument-cheie de prevenție, coeziune socială și întărire a valorilor democratice, indispensabil într-o Europă expusă constant riscurilor hibride, și dezinformării.

Într-o perioadă caracterizată de transformări digitale, schimbări climatice și noi tipuri de conflicte, formarea/educarea unei forțe de muncă competente în domenii strategice precum **securitatea cibernetică, gestionarea crizelor, apărarea civilă și inteligența artificială** devine o prioritate. Uniunea Europeană recunoaște că dezvoltarea capitalului uman reprezintă un factor important în cadrul unei Uniuni mai sigure din punct de vedere tehnologic, investind masiv în programe de alfabetizare digitală, competențe pentru protecția infrastructurilor critice și formare profesională în domeniul securității. Totodată, educația contribuie la reducerea vulnerabilităților sociale care pot fi exploatare prin manipulare informațională, extremism sau discursuri de ură.

Prin promovarea incluziunii, echității și dialogului intercultural, UE urmărește consolidarea coeziunii sociale ca fundament al securității interne și al rezilienței democratice.

Pilonul European al Drepturilor Sociale [1] și inițiative precum „European Education Area” susțin dreptul fiecărui cetățean la educație de calitate, adaptată la realitățile de securitate contemporane.

Lansat în 2017, Pilonul european al drepturilor sociale stabilește un cadru pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă în Uniunea Europeană.

El conține 20 de principii și drepturi esențiale, grupate în trei categorii:

- Egalitate de șanse și acces la piața muncii;
- Condiții de muncă echitabile;
- Protecție și incluziune socială.

Trei obiective majore până în 2030:

- 78% dintre persoanele între 20–64 ani să fie angajate;
- 60% dintre adulți să participe anual la formare profesională;
- reducerea cu 15 milioane a numărului persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială.

[1] Pilonul european al drepturilor sociale. <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/glossary/european-pillar-of-social-rights.html>

Mobilitatea academică și cooperarea transfrontalieră contribuie, la rândul lor, la consolidarea securității europene prin crearea unor rețele de experți, cercetători și practicieni care împărtășesc bune practici, inovează în domeniul politicilor publice și dezvoltă soluții integrate la amenințările comune. Programe precum Erasmus+, Horizon Europe și Digital Europe sprijină formarea de competențe în domenii de vârf, stimulând interoperabilitatea și parteneriatele strategice între statele membre.

Pentru Uniunea Europeană, educația este un element-cheie în arhitectura securității colective, contribuind la pregătirea cetățenilor pentru un viitor în care securitatea nu mai este doar apanajul instituțiilor de forță, ci o responsabilitate comună, construită prin conștiință civică, solidaritate și cunoaștere. Astfel, educația devine o „armă” democratică împotriva vulnerabilităților moderne, un pilon al unei Europe unite, sigure și reziliente.

PROGRAME ALE UNIUNII EUROPENE CARE CONTRIBUIE LA CONSOLIDAREA DIFERITELOR DIMENSIUNI ALE SECURITĂȚII

Denumire program	Buget	Domenii	Tip de securitate
Europa Digitală (Digital Europe)	8,1 miliarde EUR	Inteligență artificială, supercomputing, securitate cibernetică, digitalizare administrației și IMM-uri, competențe digitale	• securitate cibernetică, • securitate tehnologică, • protecția infrastructurii critice
EU4Health	5,3 miliarde EUR	Sănătate publică, digitalizare medicală, gestionare crize sanitare, formare personal medical	• securitate umană • securitate sanitară
Horizon Europe	95,5 miliarde EUR	Tehnologii pentru apărare, securitate cibernetică, cercetare avansată, climă, migrație, dezinformare	• securitate cibernetică, • securitate societal • securitatea climatic • securitatea mediului
Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)	Parte din Horizon Europe	Formare cercetători, intelligence, etică în securitate, inovație științifică	• securitate colectivă • autonomie strategică
Fondul Social European Plus (ESF+)	142,7 miliarde EUR	Incluziune socială, formare profesională, recalificare, coeziune socială	• securitate socială
Erasmus+	26,2 miliarde EUR	Educație civică, valori democratice, drepturile omului, prevenirea radicalizării	• securitate umană • reziliență societală

I. PROGRAMUL EUROPA DIGITALĂ (DIGITAL EUROPE)

În acest context, digitalizarea și inovația tehnologică reprezintă piloni fundamentali ai noii arhitecturi de securitate, iar Programul Europa Digitală (Digital Europe) [2] - un instrument-cheie în atingerea acestor obiective. Programul are un rol important în consolidarea suveranității

tehnologice și a securității cibernetice a Uniunii Europene. Cu un buget de 8,1 miliarde de euro, programul finanțează dezvoltarea capacităților europene în domenii precum inteligența artificială, supercomputingul [3], și protecția infrastructurilor critice împotriva atacurilor cibernetice. De asemenea, sprijină digitalizarea administrațiilor publice și a IMM-urilor, crescând reziliența în fața riscurilor informatice. Investițiile în formarea competențelor digitale ale forței de muncă, inclusiv în sectoarele de securitate și justiție, contribuie la profesionalizarea sistemelor naționale. Rețeaua celor peste 40 de hub-uri europene de inovare digitală sprijină dezvoltarea regională și transferul tehnologic în domenii-cheie pentru securitate.

Priorități-cheie în cadrul programului Europa Digitală

- Accelerarea implementării inteligenței artificiale (IA);
- Extinderea competențelor digitale și a inovării;
- Consolidarea rezilienței cibernetice;
- Modernizarea infrastructurii digitale.

Știați că Actul privind reziliența cibernetică [4] (intrat în vigoare la 10 decembrie 2024, iar principalele obligații introduse prin lege se vor aplica de la 11 decembrie 2027) este primul cadru legislativ din lume care reglementează securitatea produselor digitale?

II. EUROPA PENTRU SĂNĂTATE (EU4HEALTH)

Programul Europa pentru Sănătate (EU4Health) [5], lansat ca răspuns la pandemia de COVID-19, reflectă recunoașterea sănătății ca parte integrantă a securității naționale și umane.

Cu un buget de 5,3 miliarde de euro, programul finanțează consolidarea capacităților de răspuns la crize transfrontaliere, digitalizarea sistemelor medicale, și formarea personalului sanitar pentru gestionarea eficientă a situațiilor de urgență. Până în prezent, peste 800 de milioane de euro au fost deja alocate proiectelor de sănătate digitală, care asigură o mai bună coordonare în rețelele de urgență și protecție a populației.

[2] Programul Europa digital. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/activities/digital-programme>

[3] Supercomputingul reprezintă utilizarea unor calculatoare extrem de puternice, capabile să proceseze volume uriașe de date și să efectueze miliarde sau trilioane de operațiuni pe secundă, mult peste capacitățile unui computer obișnuit. În domeniul securității, supercomputingul se folosește pentru: analiza rapidă a informațiilor din sateliți, senzori sau rețele, detectarea și prevenirea atacurilor cibernetice complexe, simularea răspunsurilor la crize sau atacuri hibride, Susținerea algoritmilor de inteligență artificială pentru recunoaștere facială, supraveghere, prognoză de conflicte etc.

[4] Actul privind reziliența cibernetică. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/cyber-resilience-act>

[5] Politica UE în domeniul sănătății. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-health-policy/>

III. HORIZONT EUROPE

Horizont Europe [6] este cel mai ambițios program de cercetare și inovare din istoria Uniunii Europene. Programul se axează pe șase domenii ce vizează întregul spectru al provocărilor mondiale: sănătate, climă, mediul digital, energie și mobilitate, alimentație, agricultură și biodiversitate, cultură și creativitate, securitate civilă, industrie și spațiu.

Programul de cercetare „Orizont Europa” se axează pe cinci misiuni: accelerarea tranziției spre o Europă rezilientă și pregătită pentru schimbări climatice; tratarea cancerului, crearea a 100 de orașe neutre climatic [7] până în 2030, regenerarea mărilor și apelor, garantarea a 75% soluri sănătoase până în 2030. Programul facilitează colaborarea transnațională între centre de cercetare, instituții publice și industrie, abordând provocări globale precum schimbările climatice, migrația sau dezinformarea – toate cu impact asupra stabilității și securității europene.

IV. ACȚIUNILE MARIE SKŁODOWSKA-CURIE (MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ACTIONS (MSCA))

Parte integrantă a Horizon Europe, Acțiunile Marie Skłodowska-Curie (Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)) [8] este un program finanțat de Comisia Europeană care sprijină cercetătorii din toate disciplinele de cercetare și din toate sectoarele de ocupare a forței de muncă.

Acest program susține formarea unei generații noi de experți/-te capabili/-le să răspundă provocărilor emergente în domenii precum intelligence, etica în securitate, tehnologie și apărare. MSCA contribuie la construirea unei rețele de excelență științifică în Europa, cu beneficii directe pentru securitatea colectivă, prin proiecte care integrează cercetarea aplicată, inovarea și etica profesională. Astfel, programul susține autonomia strategică europeană, dezvoltând expertiza necesară pentru un răspuns rapid și bine fundamentat la amenințările globale.

[6] Horizon Europe. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en?prefLang=ro&etrans=ro

[7] Neutralitate climatică. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/07/Neutralitate-climatica.png>

[8] Acțiuni Marie Skłodowska-Curie. <https://horizoneuropa.md/ro/pillar/actiuni-marie-sklodowska-curie>

V. FONDUL SOCIAL EUROPEAN PLUS (ESF+) [9]

European Union
European
Social Fund

aduce o dimensiune socială esențială în arhitectura securității. Programul sprijină formarea profesională, recalificarea populației și integrarea

socială a grupurilor vulnerabile, prevenind astfel apariția tensiunilor interne și a marginalizării. ESF+ contribuie la pregătirea cetățenilor pentru tranzițiile digitală și verde, încurajând coeziunea socială și adaptabilitatea economică – condiții fundamentale pentru o securitate internă durabilă.

VI. ERASMUS [10]

este un instrument activ în prevenirea radicalizării, extremismului și polarizării sociale. Prin promovarea valorilor democratice, educației civice și a implicării tinerelor și tinerilor, programul contribuie la

Erasmus+

construirea unei culturi a păcii și a respectului reciproc în întreaga Europă. Proiectele Erasmus+ includ tot mai des teme legate de securitate umană, drepturile omului, mediere socială și reziliență comunitară, oferind un cadru solid pentru înțelegerea provocărilor globale și acționarea responsabilă în fața acestora.

FEMEILE ȘI ACCESUL LA EDUCAȚIE ȘI BURSE ÎN UE: OPORTUNITĂȚI, PROVOCĂRI ȘI REZULTATE

În ciuda eforturilor constante ale Uniunii Europene de a integra egalitatea de gen în toate politicile sale strategice, decalajele persistente și barierele structurale continuă să împiedice participarea echitabilă a femeilor în sectoarele cu cea mai rapidă dezvoltare economică.

Domenii precum tehnologia informației, ingineria, știința, sănătatea digitală și antreprenoriatul rămân dominate de bărbați, reflectând nu doar o subreprezentare numerică, ci și o inegalitate sistemică adânc înrădăcinată.

[9] Fondul Social European+. <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/el>

[10] Ce este Erasmus+? <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/ro/about-erasmus/what-is-erasmus>

Pentru a contracara aceste inegalități, Uniunea Europeană investește strategic în reducerea decalajelor de gen, orientând fonduri, burse și inițiative educaționale spre creșterea reprezentării femeilor în sectoarele-cheie ale progresului socio-economic. Printre domeniile prioritare în care se canalizează aceste eforturi se numără: STEM – știință, tehnologie, inginerie și matematică – ca motor al inovației și competitivității economice; antreprenoriatul și leadershipul economic – pentru susținerea femeilor în poziții decizionale și dezvoltarea ecosistemului de afaceri incluziv; sănătatea, inclusiv componenta digitală – unde prezența femeilor este esențială pentru a răspunde nevoilor diverse ale populației; cercetarea științifică și inovația – domenii în care diversitatea generează soluții mai creative și eficiente; diplomația, politicile publice și guvernanta – pentru a asigura reprezentativitatea femeilor în procesele de decizie naționale și internaționale.

PROGRAMELE UNIUNII EUROPENE DEDICATE SPRIJINIRII FEMEILOR ÎN EDUCAȚIE, TEHNOLOGIE, LEADERSHIP ȘI AFACERI:

Denumirea Programului	Domeniu principal	Grup-țintă / Eligibilitate	Impact
Women TechEU ^[11]	Startup-uri deep-tech (tehnologii avansate)	Femei fondatoare de startup-uri deep-tech	Peste 160 de beneficiare în prima ediție
Bursa Băncii Central Europene (BCE) pentru femei ^[12]	Economie, statistică, IT	Studente la master în domenii economice/tehnice	Crește prezența femeilor în structuri strategice
Erasmus Mundus Joint Master Degrees (EMJMD) ^[13]	Studii interdisciplinare	Studente UE și non-UE	55% femei între beneficiari (2021–2027)
Harbour. Space – Women in Tech Scholarship ^[14]	Tech, AI, design, antreprenoriat	Femei interesate de studii în tech	Programe în Spania și Thailanda
Laidlaw Women's Leadership Program ^[15]	Leadership, Master în Administrarea Afacerilor	Femei admise la Master în Administrarea Afacerilor în universități de top	Oxford, Columbia, HEC Paris etc.
Kearney Women's Scholarship Program (CEE) ^[16]	Afaceri, coaching, leadership	Femei din România, Moldova, Cehia, Polonia, Croația	Sprijină tinere cu potențial în afaceri

[11] Supporting women leading deep tech startups from Europe to grow into tomorrow's tech leaders. <https://womentecheuropa.eu>

[12] ECB Scholarship for Women. <https://www.ecb.europa.eu/careers/what-we-offer/wecs/html/index.ro.html>

[13] 20 years of Erasmus Mundus Beyond Borders and Boundaries. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fa2067a3-18cb-11ef-a251-01aa75ed71a1/language-en>

[14] Scholarships. <https://harbour.space/admissions/scholarship>

[15] Empowering Women Leaders. <https://laidlawfoundation.com/women-in-business-laidlaw-scholarship/about-the-scholarship/>

[16] Kearney. <https://www.kearney.com/article/-/insights/women-s-scholarship-program-landing-page>

REPUBLICA MOLDOVA – BENEFICIARĂ A PROGRAMELOR UNIUNII EUROPENE

Participarea activă la Programele Uniunii Europene (UE) reprezintă o investiție strategică în securitate, reziliență și dezvoltare durabilă a Republicii Moldova.

Într-un context geopolitic marcat de instabilitate regională, război în Ucraina și presiuni hibride asupra frontierelor estice ale Uniunii Europene, asocierea Republicii Moldova la principalele programe de finanțare ale UE reprezintă nu doar o oportunitate de dezvoltare, ci și o modalitate de consolidare a securității naționale și umane.

Prin participarea la programe precum Horizon Europe, Digital Europe, EU4Health și Erasmus+, Republica Moldova își consolidează capacitatea internă de a face față amenințărilor complexe de securitate, întărindu-și legăturile cu spațiul european al cunoașterii, al inovației și al coeziunii sociale.

**Securitate prin
inovare și autonomie
strategică**

**Apărare cibernetică și
autonomie digitală**

**Reziliență sanitară
și securitate umană**

**Securitatea și
coeziune socială**

În calitate de țară candidată, Republica Moldova are acces egal la programul Horizon Europe ce vizează dezvoltarea tehnologiilor emergente, securitatea energetică, combaterea dezinformării și gestionarea crizelor. Acest lucru contribuie direct la reziliența națională și la modernizarea infrastructurii științifice și de securitate.

**Securitate prin
inovare și autonomie
strategică**

**Apărare cibernetică și
autonomie digitală**

**Reziliență sanitară
și securitate umană**

**Securitatea și
coeziune socială**

Acordul de asociere pentru programul Europa Digitală semnat în 2024 [17] permite Republicii Moldova să acceseze resurse pentru a investi în inteligență artificială, securitate cibernetică și competențe digitale. Într-o eră marcată de atacuri informatice și manipulare informațională, acest program reprezintă un instrument important pentru securitate națională, permițând fortificarea infrastructurii digitale și a administrației publice împotriva amenințărilor hibride.

[17] Programul Europa digitală deschis Moldovei. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/news/digital-europe-programme-open-moldova>

Consolidarea securității Uniunii Europene prin investiții în programe de formare și burse în domeniile tehnologiei, sănătății și afacerilor

Securitate prin inovare și autonomie strategică

Apărare cibernetică și autonomie digitală

Reziliență sanitară și securitate umană

Securitatea și coeziune socială

Sistemul de sănătate reprezintă un pilon de bază al securității umane. Programul EU4Health sprijină Republica Moldova în modernizarea sistemului sanitar, pregătirea pentru crize pandemice, acces la medicamente și digitalizarea serviciilor. Într-o perioadă în care sănătatea publică devine un subiect strategic, asocierea la acest program întărește capacitatea de răspuns național în situații de urgență.

Securitate prin inovare și autonomie strategică

Apărare cibernetică și autonomie digitală

Reziliență sanitară și securitate umană

Securitatea și coeziune socială

Educația, mobilitatea academică și schimburile internaționale reprezintă componente cheie ale securității sociale. Prin intermediul Erasmus+ și Marie Skłodowska-Curie Actions (tinerii și tinerele din Republica Moldova pot studia, colabora și reveni cu competențe utile pentru dezvoltarea națională. În același timp, cadrele universitare și cercetătorii accesează granturi MSCA, contribuind la formarea unei elite profesionale capabile să gestioneze provocările la adresa securității.

Mobilitatea academică în cadrul Erasmus+ (2021–2024):

	2021	2022	2023	2024
Număr de participări universitare din Moldova	226	222	267	
Studenti și cadre didactice care pleacă în Erasmus+	1 434	492	468	474
Studenti și cadre didactice care vin în Moldova	595	171	197	227
Procentajul mobilității în regiune		6	7	8

Sursa: Erasmus+ for higher education in Moldova.

https://www.erasmusplus.md/sites/default/files/media_file/2024-05/moldova_erasmusplus_2023.pdf?ut

Participarea Republicii Moldova în cadrul acestor programe contribuie la:

- combaterea vulnerabilităților sistemice;
- profesionalizarea administrației publice și a cercetătorilor;
- consolidarea rezilienței în fața amenințărilor hibride;
- creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și în procesul de integrare europeană.

CIFRE RELEVANTE:

45 de companii moldovenești au beneficiat de granturi în valoare totală de 2,5 milioane de euro în 2023 prin programe comune UE-RM pentru dezvoltarea afacerilor [18].

Republica Moldova participă activ în programul Interreg Black Sea Basin: în ultima rundă, 10 beneficiari moldoveni au accesat 1,5 milioane de euro [19].

Uniunea Europeană își consolidează securitatea în mod strategic și sustenabil prin investiții semnificative în educație, formare profesională și burse în domenii precum tehnologia, sănătatea și afacerile. Aceste programe dezvoltă capitalul uman și competențele necesare pentru a face față amenințărilor hibride și contribuie la întărirea rezilienței societale, la coeziunea internă și la suveranitatea digitală și tehnologică a Uniunii Europene.

Programe precum Europa Digitală, EU4Health, Horizon Europe, Marie Skłodowska-Curie Actions, Fondul Social European Plus (ESF+) și Erasmus+ oferă cadrul instituțional pentru formarea unei generații capabile să gestioneze crizele contemporane – de la atacuri cibernetice și dezinformare, până la urgențe sanitare și tranziții economice. Ele transformă educația într-un instrument de prevenție, modernizare și securitate colectivă.

Pentru Republica Moldova, asocierea la aceste programe UE reprezintă o oportunitate pentru modernizarea infrastructurii educaționale și științifice, profesionalizarea resurselor umane și creșterea capacității instituționale de a răspunde provocărilor de securitate națională. Participarea activă la inițiative precum Horizon Europe, Digital Europe, EU4Health și Erasmus+ consolidează legăturile cu spațiul european al cercetării, inovării și coeziunii sociale. Investițiile în formarea profesională, mobilitatea academică și dezvoltarea competențelor digitale contribuie direct la întărirea rezilienței naționale a Republicii Moldova, la prevenirea marginalizării sociale și la dezvoltarea unei generații capabile să sprijine integrarea europeană prin expertiză și responsabilitate civică.

[18] EU and Moldovan government grant more than 12 million lei to 45 companies in Moldova. https://eu4business.eu/news/eu-and-moldovan-government-grant-more-than-12-million-lei-to-45-companies-in-moldova/?utm_source=chatgpt.com

[19] New opportunities for European funding: Moldova can access larger budgets through Interreg programs. https://moldovalive.md/new-opportunities-for-european-funding-moldova-can-access-larger-budgets-through-interreg-programs/?utm_source=ch